

คำสัมภาษณ์ของ

น.พ. ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา อธิบดีกรมอนามัย

รายการเรื่องจริงผ่านจอ วันที่ 4 พ.ค. 2550

1. การทำแท้งเถื่อนและการทำแท้งที่ถูกกฎหมายมีลักษณะเช่นไร และแตกต่างกันอย่างไร

ปัจจุบันการทำแท้งในประเทศไทยถูกกฎหมายอยู่ 2 กรณีคือ กระทำโดยแพทย์เมื่อหญิงตั้งครรภ์ มีปัญหาสุขภาพ (ความหมายของคำว่าสุขภาพหมายรวมทั้งร่างกายและจิตใจ) และกรณีที่การตั้งครรภ์เกิดจากการถูกข่มขืน

ส่วนการทำแท้งกรณีอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาถือว่าเป็นการทำนอกเหนือที่กฎหมายอนุญาต การทำแท้งเถื่อนน่าจะเป็นคำที่ใช้เรียกเมื่อทำโดยผู้ไม่ใช่แพทย์

2. ผลของการทำแท้งเถื่อนมีอะไรบ้าง และมีผลเสียอย่างไร

การทำแท้งโดยผู้ที่ไม่ใช่แพทย์หรือไม่มีความรู้ จะเกิดผลเสียมากมายต่อร่างกายและจิตใจของผู้ที่ตั้งครรภ์ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการที่ทำด้วย

ระยะสั้น : ดิดเชื้อบริเวณช่องคลอด ดิดเชื้อบริเวณอุ้งเชิงกรานอักเสบ ดิดเชื้อในกระแสเลือด ตกเลือด หรือตกเลือดมากจนต้องให้เลือด ซึ้อค ไตวาย อันตรายต่ออวัยวะภายในเช่นลำไส้ฉีกขาด มดลูกทะลุ หรือเสียชีวิต

ระยะยาว : แผลเป็นในมดลูกทำให้เกิดพังผืด มีผลให้เกิดปัญหาในการตั้งครรภ์ครั้งต่อไป เช่นมีบุตรยาก รกเกาะ ผิดปก หรือเป็นหมัน

3. ข่าวที่พบว่า มีศพลอยน้ำเป็นจำนวนมากจากคลินิกทำแท้งหรือไม่ ตามข่าวพบว่า มีศพเด็กลอยน้ำจริง ส่วนที่มาของศพนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังสอบสวน (แนบข่าวไทยรัฐมาด้วยค่ะ)

4. ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งอย่างไรบ้างหรือไม่

กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของไทยเรียกว่า ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 301-305

มาตรา 305 เป็นการยกเว้นความผิดให้แก่ผู้กระทำความผิดที่กระทำโดยแพทย์และหญิงนั้นให้ความยินยอม โดยอนุญาตให้ทำ 2 กรณีตามที่กล่าวข้างต้น กฎหมาย นี้บัญญัติไว้เมื่อ 50 ปีก่อนโดยไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันต่อสถานการณ์และสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ ดังนั้นกฎหมายล้าสมัยจึงมีส่วนทำให้เกิดปัญหาสังคมและทำให้จำนวนการทำแท้งไม่ปลอดภัยมากขึ้น เนื่องจากแพทย์ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้สามารถที่จะให้บริการที่ปลอดภัย ไม่ต้องการทำผิดกฎหมาย แพทย์ส่วนหนึ่งจึงไม่ยินดีให้บริการ ผู้ที่มีปัญหาไม่มีทางออกต้องไปรับบริการจากผู้ที่ไม่มีความรู้ และยังทำให้ค่าบริการสูงขึ้นด้วย

5. มีการไปตรวจสอบและควบคุมคลินิกที่คาดว่ามีการทำแท้งหรือไม่ ปกติกระทรวงสาธารณสุขโดยกองประกอบโรคศิลปะมีหน้าที่ควบคุมดูแลตรวจสอบเรื่องการจัดทะเบียนและควบคุมมาตรฐานการให้บริการของสถานพยาบาลเอกชนอยู่แล้ว

6. อะไรคือสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้สังคมปัจจุบันมีสถิติการทำแท้งสูงขึ้น

การทำแท้งมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นๆ หลายประการ เช่น ปัจจัยทางด้านการศึกษา สังคม ความเจริญอย่างรวดเร็วของสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจ ศิลธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม การเมือง และ กฎหมาย

ส่วนสาเหตุของการทำแท้งในผู้หญิงแต่ละคนนั้นมีเหตุผลต่างๆ กัน ทั้งเหตุผลทางด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์เองที่ป่วยเป็นต่างๆ หากตั้งครรภ์ต่อจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของหญิงตั้งครรภ์ สุขภาพของทารกในครรภ์ที่ผิดปกติการเป็นโรคทางพันธุกรรมร้ายแรง เช่น โรคเลือดจางธาลัสซีเมีย ดาวน์ซินโดรม บางคนมีเหตุผลส่วนตัวด้านครอบครัวและสังคม เหตุผลทางการเงิน การงาน และบางคนมีหลายปัญหาพร้อมกัน เช่น ตั้งครรภ์ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ มีฐานะยากจน มีลูกหลายคนแล้ว ลูกคนเล็กอายุน้อยมาก ที่ทำงานไม่สนับสนุนคนท้อง ตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืน ถูกข่มขืนหรือสามีทอดทิ้ง สามีมีภรรยาอื่น ฯลฯ

7. มีมาตรการอะไรที่จะทำให้สถิติการทำแท้งและสถานที่รับทำแท้งเดือนลดลง

เนื่องจากการแท้งที่ไม่ปลอดภัยในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัยการเจริญพันธุ์ สุขภาพจิต เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา จริยธรรม สังคมและกฎหมาย การทำแท้งที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลมีเงื่อนไขและสาเหตุที่แตกต่างกัน ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจึงต้องพิจารณาที่ต้นเหตุของปัญหาและต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ รวมทั้งครอบครัวและสังคมก็ต้องให้ความเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีปัญหาและช่วยกันแก้ไขอย่างถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัยด้วย

สำหรับภารกิจของกรมอนามัยในการป้องกันการแท้งไม่ปลอดภัย กรมอนามัยได้ดำเนินงานทั้งเชิงรับและเชิงรุกมาตั้งแต่ปี 2541 เน้นการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม (unplanned pregnancy) โดยการให้ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์อย่างมีความรับผิดชอบและปลอดภัย นอกจากนี้กรมฯ ยังร่วมกับภาคีเครือข่ายคือ แพทยสภา ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์ฯ คณะแพทยศาสตร์และโรงพยาบาลศูนย์อีกหลายแห่งในการพัฒนาองค์ความรู้ของแพทย์และบุคลากรสาธารณสุขในการให้บริการคุมกำเนิดที่มีคุณภาพ ให้การดูแลผู้หญิงที่มีปัญหาตั้งครรภ์ไม่พร้อม หญิงหลังแท้ง หรือแท้งไม่ปลอดภัยอย่างมีคุณภาพด้วยความเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีปัญหาและตามมาตรฐานองค์การอนามัยโลกเพื่อป้องกันการแท้งซ้ำ รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ข้อบังคับแพทยสภาในการยุติการตั้งครรภ์มีเหตุผลทางการแพทย์ (รายละเอียดยแนบท้าย)

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการแท้งที่ไม่ปลอดภัยดังต่อไปนี้

1. มาตรการเร่งด่วน

1.1 เพิ่มทางเลือกให้หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เพิ่มความครอบคลุมของบริการบ้านพักเพื่อให้ที่พักพิง และให้การดูแลระหว่างรอคลอด และหลังคลอดแก่แม่ที่มีปัญหาตั้งครรภ์ไม่พร้อม ให้ความช่วยเหลือเรื่องการฝึกอาชีพ และสร้างงานให้แก่แม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวตลอดจนการจัดหาครอบครัวบุญธรรมให้เด็กที่แม่ทอดทิ้ง โดยลดขั้นตอนความยุ่งยากในการขอรับเด็กไปเลี้ยงดู

1.2 เพิ่มคุณภาพบริการให้คำปรึกษาสำหรับหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการให้คำปรึกษาก่อนและหลังทำแท้งแก่หญิงทุกคน โดยเคารพสิทธิในการตัดสินใจของหญิงนั้น จัดให้มีบริการให้คำปรึกษา หรือประสานงานส่งต่อไปกับหน่วยงานเกี่ยวข้องเพื่อลดความกดดันไม่ให้ ผู้ประสบปัญหาต้อง ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ตามลำพัง

1.3 หญิงที่มีเหตุต้องยุติการตั้งครรภ์ได้ตามกฎหมาย หญิงนั้นต้องได้รับให้การทำแท้งที่ปลอดภัย รวดเร็ว ภายหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพ และมีการรักษาข้อมูลของหญิงนั้น ให้เป็นความลับ และให้บริการคุมกำเนิดหลังทำแท้งเพื่อลดการทำแท้งซ้ำซ้อน

2. มาตรการระยะยาว

2.1 เร่งให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ เรื่องเพศศึกษาทักษะชีวิต และการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด

2.2 พัฒนาคูณภาพบริการวางแผนครอบครัว และขยายบริการให้ครอบคลุมและเข้าถึงได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย และเน้นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ คือ หญิงที่ยังไม่แต่งงานและวัยรุ่น

2.3 ส่งเสริมค่านิยมของสังคมให้เห็นความสำคัญและเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย การร่วมกันรับผิดชอบของชาย และหญิงในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย

2.4 ทบทวนแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 305 ที่บังคับใช้มาตั้งแต่ปี 2500 ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของสังคม และความเจริญทางเทคโนโลยีการแพทย์

2.5 กำหนดข้อบังคับของแพทยสภาในการยุติการตั้งครรภ์ตามข้อกฎหมายเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ให้แพทย์ถือปฏิบัติ และเร่งให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเรื่องข้อบังคับฯ ในกลุ่มแพทย์ บุคลากรสาธารณสุข และกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ ทนาย ประชาชนทั่วไป และโดยเฉพาะผู้หญิง

2.6 สร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว บิดามารดาควรให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่บุตรหลานให้ความเป็นกันเอง ลดช่องว่างระหว่างวัยและสามารถพูดคุยกันได้เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น ปลูกฝังให้เด็กชายหญิงเข้าใจบทบาททางเพศ รวมทั้งการให้ความรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมตามวัย อบรมให้มีจริยธรรมและความรับผิดชอบทางเพศ สังคมและสื่อมวลชนควรมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ การใช้ชีวิตในช่วงวัยรุ่น การคบเพื่อนต่างเพศ การแต่ง

กายที่เหมาะสม การหลีกเลี่ยงสถานที่เร็นจิมย์ สุรา ยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ซึ่งจะช่วยให้วัยรุ่นรอดพ้นจากปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการทำแท้ง

2.7 สื่อต่าง ๆ ต้องร่วมกันสร้างจรรยาบรรณในการนำเสนอภาพข่าวในทางบวรรัฐควรเร่งเข้มงวดควบคู่กับสื่อประเภทลามกซึ่งช่วยอารมณ์เพศ รวมทั้งการบริโภคข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และกำลังเป็นที่นิยมของเด็กและวัยรุ่น ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ตและการเล่นเกมสื่อบันเทิง โทรทัศน์ วิทยุวิดีโอ ต่าง ๆ ควบคุมดูแลสถานบันเทิงที่เปิดเผย และแอบแฝงในการให้บริการ ทางเพศ

2.8 หน่วยงานรัฐได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกับองค์กรเอกชน ควรขยายความครอบคลุมของบริการทางสังคมให้ที่พำนักอาศัยระหว่างรอคลอดให้กระจายอยู่ทั่วทุกภาคหรือทุกจังหวัด เพื่อเป็นทางเลือกแก่หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่ไม่ต้องการยุติการตั้งครรภ์นั้น ครอบครัวและสังคมก็ต้องให้ความเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีปัญหาด้วย

2.9 องค์กรภาคธุรกิจ โรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ควรยกเลิกระเบียบข้อบังคับที่ไม่เป็นธรรมต่อแรงงานหญิง เช่น การห้ามตั้งครรภ์ระหว่างปฏิบัติงาน ลาคลอด ลาให้นมลูกได้แม่ได้รับเงินเดือน เป็นต้น

.....

รวบรวมโดย นงลักษณ์ บุญไทย

4 พ.ค. 2550